



Fifa en nou?

Overgang naar Fifa-normen is hét moment voor een brede kwaliteitsslag, maar pakken we het momentum?

Fieldmanager schreef in 2008 al een opinieverhaal over de toen nog mogelijke overgang naar van het Nederlandse systeem naar Fifa. Onder de kopregel 'Powerplay door Fifa' werd vooral geappelleerd aan de Nederlandse verworvenheden en de 'machtshonger van de grote boze en arrogante Fifa'. Dit soort verhalen kan snel kantelen. Er wordt nu heel anders over Fifa en de overgang naar het Fifa Quality System gedacht. Nog steeds is Fifa niemands beste vriend, maar het besef wordt breed gedragen dat een overgang onvermijdelijk is, dat dit goed is voor de Nederlandse kunstgrasbranche en dat de voordelen evident zijn. Een aantal partijen redeneert daarnaast ook dat vechten tegen de bierkaai zinloos is en dat het zinniger is om ervan te maken wat ervan te maken valt.

Onderlaag

Eén van de essentiële verschillen tussen het Nederlandse systeem en het Fifa-systeem is de koppeling tussen onderbouw en topklaag. De Nederlandse sportvloerenlijst gaat uit van complete constructies. Dat betekent: het weergeven van onderbouw en topklaag in één technische omschrijving. Met de invoering van het Fifa-systeem gaat daaraan in ieder geval het nodige veranderen. Fifa deelt haar sterren uit aan de topklaag en de sportfunctionele eigenschappen van deze topklaag. De onderbouw wordt daarbij niet nader omschreven. Eén van de stellingen, die forumdeelnemers vooraf hebben ingeleverd,

haakt daar concreet op in. Volgens deze stelling zou het loslaten van de koppeling tussen topklaag en onderbouw de doodsteek betekenen voor de spreekwoordelijke Nederlandse kwaliteit en dan met name de gevolgen daarvan voor ketenverantwoordelijkheid. Theo Ceelen, directeur van CSC: "Ik ben zo bang dat wanneer onderbouw en topklaag bij verschillende partijen belanden de betrokkenen naar elkaar beginnen te wijzen in plaats van de boel op te lossen. Het is niet zo moeilijk een onderbouw te maken. Wat hebben we aan cowboybedrijven die komen, een hoop rotzooi maken en vervolgens weer vertrekken?"

In de groep barst een levendige discussie los over de verhouding onderbouw en topklaag. Opvallend daarbij is dat de verschillende partijen die nauw betrokken zijn geweest bij de overgang naar het Fifa-systeem (NOC*NSF, KNVB, Isa en Intron) het lastig vinden om in gewone mensentaal uit te leggen hoe het nu werkelijk zit. Wat gaat het nu exact worden? Gaan we voortaan uit van een min of meer standaard onderbouw die weliswaar gekeurd dient te worden door een erkend keuringsinstituut? Of komt er misschien een ondervloerenlijst waar goedgekeurde combinaties van toplagen en onderbouwen op staan? Het eerste zou feitelijk betekenen dat de koppeling tussen onderbouw en topklaag volledig wordt losgelaten. En juist deze koppeling wordt gekoesterd als één van de

verworvenheden van het Nederlandse model. Jeroen van Tets (NOC*NSF) wil na veel aandringen wel beamen dat het op termijn mogelijk zou kunnen zijn een onderbouw te ontwikkelen die topklaagonafhankelijk toepasbaar is. Van Tets: "Natuurlijk begrijp ik de angst voor minder bonafide en ervaren aannemers. Anderzijds is het zo dat wanneer als een aannemer bewezen heeft dat hij een goede onderbouw kan bouwen onder specifieke Nederlandse omstandigheden met veel regen, vorst en een slappe bodem, je hem ook als een betrouwbare partner mag zien. Tets vult aan: "In Nederland zal altijd blijven gelden dat de totale constructie van een kunstgrasveld een goedkeuring dient te hebben. Dat geldt dus voor de topklaag volgens de Fifa-norm, maar ook voor de onderbouw volgens de Nederlandse norm."

Ook Arnout Fiolet van Greenfields herkent zich in de angst voor Wild West-praktijken. Hij zegt: "De toetredingsdrempel voor de markt wordt wel erg laag. Een Pietje Puk-aannemer kan zo de markt opkomen." Peter van Reijen verwacht dat bij de onderbouw van kunstgras voetbalvelden voor een vergelijkbare werkwijze als in de hockeymarkt gekozen gaat worden. Daar bestaat de ont koppeling tussen onderbouw en topklaag al langer. Van Tets: "Juist. En daar zijn wat dat betreft geen problemen. Vertel mij maar hoe vaak in de hockeymarkt onderbouwconstructies apart worden aanbesteed. Dat gebeurt vrijwel nooit. En zo moet het ook zijn."

De KNVB heeft het principebesluit genomen om van het Nederlandse model om de kwaliteit van kunstgrasconstructies te bepalen en te bewaken naar het internationale Fifa Quality System over te gaan. De overgangsdatum is 1 januari 2010. Als we de zegslieden van NOC*NSF en KNVB mogen geloven, verandert er niets of bijna niets en worden de Nederlandse normen alleen op een paar punten aangescherpt. Vakblad Fieldmanager nodigde een aantal betrokkenen uit voor een forumdiscussie. De algemene teneur: de overgang naar Fifa kan een belangrijke kwaliteitsverbetering betekenen, maar er moet nog een hoop gebeuren. Gastheer Patrick Balemans van de KNVB vraagt het zich letterlijk af: "Gooien we handschoenen in de ring of pakken we de handschoenen op?"

Auteur: Hein van Iersel

Ties Joosten brengt een andere verrassende zienswijze in de discussie: "Ik voorspel je dat Fifa binnen een aantal jaren met een Fifa ***-keuringssysteem komt, waarbij naast normen voor de toplaag ook normen voor de onderbouw zijn opgenomen." Niet alleen de verhouding tussen onderbouw en toplaag zorgt voor de nodige verwarring. Dat geldt ook voor de precieze verschillen tussen Fifa One Star- en Fifa Two Star-velden. Het Fifa-model, anders dan het Nederlandse model, focust zich op een duidelijke tweedeling tussen breedtesport en topsport. Het Nederlandse model kent deze tweedeling niet, maar gaat uit van Standaardvelden en Plusvelden, die zich beide richten op breedtesport en waarbij de Plusvelden hogere specificaties hebben. Een Fifa *-veld is gericht op breedtesport en wordt daarom extra zwaar getest met 20.200 cycli op de Lisport-tester. Voor een Fifa **-constructie geldt een ander uitgangspunt. Deze constructie is minder intensief getest, is daardoor miunder mogelijk minder duurzaam, maar moet wel aan hogere kwaliteitseisen voldoen. Duurzaamheid is minder, maar Theo Ceelen verwacht dat de Nederlandse markt massaal gaat kiezen voor Fifa *-constructies. Ceelen: "De extra duurzaamheid door te testen op 20.200 cycli is het grote voordeel van een Fifa *-constructie. Voor de meeste opdrachtgevers heeft het geen meerwaarde om voor Fifa ** te gaan." De andere aanwezigen zijn het daar niet automatisch mee eens. Patrick Balemans van de KNVB verwacht dat juist wel gekozen gaat worden voor de Two Star-constructies. Ook Peter van Reijen denkt dat het die kant op zal gaan en maakt de parallel met het huidige systeem: "Hoeveel Standaardvelden hebben wij het afgelopen jaar gebouwd? Ik verwacht dat mensen voor de top gaan." Volgens Ceelen slaat die vergelijking nergens op: "Opdrachtgevers hebben het afgelopen jaar gekozen voor Plusconstructies, omdat er geen prijsverschil was. Vergelijk het maar met een auto. Als je zonder meerprijs metallic lak kunt bestellen, doe je dat toch!"

Peter van Reijen: "Als Desso zullen wij niet alleen Fifa *-constructies, maar ook de Fifa **-constructies blijven testen op 20.200 cycli. Dat maakt het voor ons makkelijker om te opereren in de markt." De discussie verlegt zich naar de status van Fifa **-constructies die doorgetest zijn naar 20.200 cycli. Wordt dit officieel vermeld op een sportvloerenlijst, of is het slechts een marketinginstrument? Formeel is het standpunt van Fifa altijd geweest dat een Fifa** veld



V.l.nr. Arnoud Fiolet, Ties Joosten, Patrick Balemans, Ton Jans, van der Heijden, Theo Ceelen, Peter van Reijen en Frank van der Peet

ieder jaar opnieuw getest moet worden om het Fifa** certificaat te houden. In de situatie na 1 januari 2010 zal een FIFA** veld gestest op 20.200 cycli na 1 jaar na aanleg vervallen in de FIFA* met een geldigheid van nog 3 jaar (om het FIFA** certificaat te behouden dient elk jaar getest te worden, waarbij de geteste waarden binnen de aanlegwaarden dienen te vallen). De FIFA* certificaten zijn 4 jaar geldig. Het FIFA** certificaat waarbij getest is op 5.200 cycli vervalt na 1 jaar.

Van de aanwezigen verwacht niemand dat Nederlandse velden massaal jaarlijks herkeurd gaan worden. Daarvoor zijn de keuringskosten waarschijnlijk ook te hoog. De vierjaarlijkse keuring zal wel plaats moeten vinden. Ook al is er nog geen consensus over de status, of liever gezegd, het gevolg van een eventuele afkeuring. Betekent afkeuring dat een veld uit de competitie gehaald moet worden? Frank van der Peet is voorzitter kunstgrascommissie van de BSenC, maar ook sportveldbeheerder bij de gemeente Den Haag. Hij zegt: "Ik zet maar even de pet van de opdrachtgever op, maar mij lijkt dat een helder systeem. Als een veld niet voldoet, moet je daarop niet willen spelen. Uit de competitie halen dus, zoals dat bij de hockeyvelden al jaren gebruikelijk is."

IATS

Naast Fifa zal er nog een tweede manier van keuren worden toegestaan. Mede met het oog op

marktwerking mogen namelijk ook gelijkwaardige systemen op de markt komen. Concreet gaat het om de IATS ofwel de International Artificial Turf Standard. Volgens Fifa is dit een keuringwijze die is toegestaan en is vrijgesteld van Fifa-fees. Dat moet wel worden gedaan door Fifa-gecertificeerde keuringsinstituten en de keuring leidt dan tot een kunstgrasveld zonder Fifa-certificaat. De meeste aanwezigen lijken niet te geloven dat deze manier van testen veel opgang zal doen. Men schat ook in dat de uitvoering van een IATS-keuring niet veel voordeliger zal uitvallen. Anderzijds hebben alle belangrijke kunstgrasfabrikanten in Nederland Fifa-gecertificeerde constructies op de markt. De forumdeelnemers verwachten dan ook dat de IATS-vluchtroute voornamelijk gebruikt zal worden door kleine fabrikanten die slechts beperkte aantallen kunstgrasvelden leveren. Zo legt Ceelen uit: "Ik kan mij voorstellen dat onze leverancier voor heel specifieke constructies, die bijvoorbeeld in Nederland gebouwd kunnen worden, ons vraagt om zelf een IATS-keuring te organiseren om zich veel complex werk te besparen."

Gebruiksnorm

Eén van de grootste manco's in het Nederlandse model is het ontbreken van een goed garantiesysteem. Het Fifa-model biedt daar openingen voor door de extra garanties op duurzaamheid. KNVB heeft daarnaast de ambitie uitgesproken om te komen tot een

duurzaamheidsnorm. Patrick Balemans: "Het streven is de gebruiksnorm tegelijk met het Fifa Quality System op 1 januari 2010 in te voeren. Op die datum zal niet alles hierover nog bekend zijn, maar dan staat wel het skelet van een gebruiksnorm op papier en kunnen we werken aan een verdere invulling."

Ceelen gelooft niet dat dit gaat lukken en zegt: "Wij praten hier al jaren over en dan zou dat nu ineens voor elkaar komen?" Ties Joosten: "We praten hier inderdaad al jaren over. Het grootste probleem was het ontbreken van gegevens over de performance van velden. Die gegevens zijn nu wel beschikbaar." Van Tets wil niet somberen: "Dat dit in het verleden maar niet wilde lukken, betekent niet dat het nu ook geen kans van slagen heeft. Deze nieuwe poging van de KNVB, om meteen te proberen ook een gebruiksnorm vast te stellen, valt juist te prijzen."

E-layer

Het komt tijdens het forum verschillende keren voor het voetlicht: het keuren op 20.200 cycli geeft voor de opdrachtgever belangrijke informatie over de duurzaamheid van de mat. Theo Ceelen wil daaraan graag enkele pijnpunten toevoegen: "Het is niet moeilijk om een mat te maken die 20.200 cycli kan doorstaan. Bij intensief gebruik voorzie ik problemen in de praktijk bij matten die op e-layers en foam gebaseerd zijn. Een laboratoriumtest van een kunstgrasmat met e-layer of foam is namelijk zeer eenvoudig. De e-layer of foam wordt namelijk niet betrokken in de 20.200 cycli-test. Dus na 20.200 cycli wordt er een feitelijk nieuwe e-layer onder geschoven en vervolgens worden de sporttechnische eigenschappen getest. Dit geeft een grote ongelijkheid met een product waarbij de sporttechnische eigenschappen volledig in de mat zijn verwerkt. In de praktijk blijkt dat juist de constructies met een foam of e-layer veel sneller hun sporttechnische eigenschappen verliezen en daardoor veel minder duurzaam zijn in vergelijking met constructies waar alle sporttechnische eigenschappen in de toplaag van de mat zijn verwerkt. Een constructie met een e-layer of foam heeft een poolengte van 40 tot 45 millimeter en bij een traditioneel veld met een onderbouw van lava/rubber is dit 60 millimeter. Door die korte pool zit je bij toepassing van e-layer of foam al gauw met je noppen in de backing van de mat." Volgens Ceelen wordt dit bewezen door de Nederlandse praktijk waarbij ere- of eerste divisie velden problemen hadden met de Fifa *-herkeuring. Een groot deel hiervan

betreft e-layer-constructies.

Arnout Fiolet: "Daarmee ben ik het absoluut niet eens! Onder de probleemmaten zitten volgens mij evenveel e-layer-constructies als traditionele lava/rubber-constructies."

De oplossing ligt volgens Ceelen in het opnieuw bekijken van testmethodes: "De e-layer moet samen met de vezel getest worden." Ton Jans van testinstituut Intron ziet hier wel heil in: "De testmethode kan hetzelfde blijven, alleen dient de beproeving plaats te vinden met de e-layer." Ook Balemans van de KNVB verbaast zich over de opmerking van Ceelen: "Dus jij beweert dat 'e-layer'-achtige constructies minder duurzaam zouden zijn? Ik heb altijd het tegenovergestelde gehoord!" Tests zouden kunnen uitwijzen wie gelijk heeft.

Geld

Als gespreksleider durf ik de oer-Nederlandse vraag te stellen: "Wat gaat me dat kosten?"

Ton Jans komt met het politiekcorrecte antwoord: "Het gaat niet om de kosten, maar om investeringen in een betere kwaliteit en een betere controle op die kwaliteit."

Jans: "20 procent van de kosten in de bouw zijn faalkosten. Als je die kosten door betere procedures en keuringen kunt verlagen, zullen de gebruikskosten wellicht zelfs lager worden. Deze branche maakt de fout dat zij zich focust op de initiële investering. En dit terwijl je juist moet gaan voor een ketenaanpak, waar je de totale gebruiksduur in betreft."

Ties Joosten van Isa Sport verwacht een prijsstijging op het gebied van keuren en certificeren. Belangrijkste oorzaak daarvan zijn de extra eisen die Fifa stelt. Joosten: "De keuring zal ingewikkelder worden en meer tests gaan omvatten." Ook Ceelen van CSC denkt dat een prijsstijging onvermijdelijk is. Fiolet wil wel benadrukken dat de prijsstijging niet het gevolg is van de exorbitante fees die Fifa vraagt. Volgens hem is dat een broodje aap-verhaal.

Fifa en nou

De forumdeelnemers stellen zich de vraag wat de nadelen zijn van deelname aan het Fifa Quality System. Peter van Reijen toont zich bereid om de advocaat van de duivel te spelen. "Het systeem wordt internationaal toegepast en dat maakt het beduidend groter. Nieuwe ideeën komen bij allerlei partijen terecht en lopen daarmee het gevaar versnipperd te raken. Maar het tegenovergestelde is ook waar. We krijgen hiermee als branche een directere toegang tot

Fifa en kunnen daarmee wellicht meer sturing geven." Van de forumleden maakt niemand zich daar overigens illusies over. Fifa is geen organisatie die het poldermodel huldigt. Fifa erkent de voortrekkersrol van de Nederlandse kunstgrasindustrie, maar dat betekent niet dat er alleen beslissingen genomen gaan worden die in voordeel zijn of in de lijn liggen van de Nederlandse kunstgrasbranche.

Ties Joosten: "We hebben geen echte keus. Niet aansluiten bij Fifa zou betekenen dat we op een eiland terecht komen." Van Tets is dat met Joosten eens en vult aan: "Als Nederlandse partijen zouden we dan ook geen enkele invloed meer op de toekomstige ontwikkelingen in deze internationale markt hebben."

Aan de forumdiscussie 'Fifa en nou?' werd meegewerkt door de volgende personen:

- Ton Jans, Intron
- Frank van der Peet, sportveldbeheerder Den Haag, voorzitter kunstgrascommissie BSenC
- Jeroen van Tets, NOC*NSF
- Ties Joosten, Isa Sport
- Peter van Reijen, voorzitter Werkgroep 6, Desso Sports Systems
- Theo Ceelen, CSC
- Patrick Balemans, KNVB
- Arnoud Fiolet, Greenfields
- Hein van Iersel, hoofdredacteur Fieldmanager

Het forum werd gehouden op maandag 12 oktober jl. bij de KNVB in Zeist.